

Forslag til
Natura 2000-plan 2009-2015

Kimmelkær Landkanal

Natura 2000-område nr. 71

Habitatområde H178

.....
MILJØMINISTERIET

Miljøcenter Ringkøbing

Kolofon

Titel:

Forslag til Natura 2000-plan 2009-2015. Kimmelkær Landkanal.
Natura 2000-område nr. 71
Habitatområde H178

Emneord:

Habitatdirektivet, Miljømålsloven, målsætninger, indsatsprogram,
Natura 2000-planer, Kimmelkær Landkanal.

Udgiver:

Miljøministeriet, By- og Landskabsstyrelsen

Ansvarlig institution:

Miljøcenter Ringkøbing
Holstebrovej 31
6950 Ringkøbing
www.blst.dk

Copyright:

By- og Landskabsstyrelsen, Miljøministeriet

Sprog:

Dansk

År:

2009

ISBE nr.

978-87-7091-204-4

ISBN nr.

978-87-7091-206-8

Dato:

Forsidefoto: Vandranke
Fotograf: Peter Bundgaard

Resume:

Forslag til Natura 2000-plan for Kimmelkær Landkanal (nr. 71). Natura 2000-planen skal sikre gunstig bevaringsstatus for områdets udpegede art, vandranke. Området og truslerne mod den udpegede art beskrives, og der fastlægges målsætning og indsats for arten. Der foretages en strategisk miljøvurdering af planen.

Må citeres med kildeangivelse.

Indhold

Forord	4
Natura 2000-planlægning	4
<i>Natura 2000-planen er bindende for myndighederne</i>	5
Områdebeskrivelse	6
Trusler mod områdets naturværdier	7
Igangværende pleje og genopretning	8
Tilstand og bevaringsstatus/prognose	8
<i>Vurdering af tilstand</i>	8
<i>Vurdering af bevaringsstatus/prognose</i>	9
Målsætning	12
<i>Overordnet målsætning for Natura 2000-området</i>	12
<i>Konkrete målsætninger for naturtyper og arter</i>	13
<i>Modstridende interesser</i>	13
Indsatsprogram	13
<i>Generelle retningslinjer</i>	14
<i>Konkrete retningslinjer</i>	14
<i>Forslag til mulige virkemidler</i>	14
Sammenhæng og synergi med vandplan	14
Strategisk miljøvurdering	15
Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning....	
.....	16
Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler	
.....	17
Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver	18
Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen	21

Forord

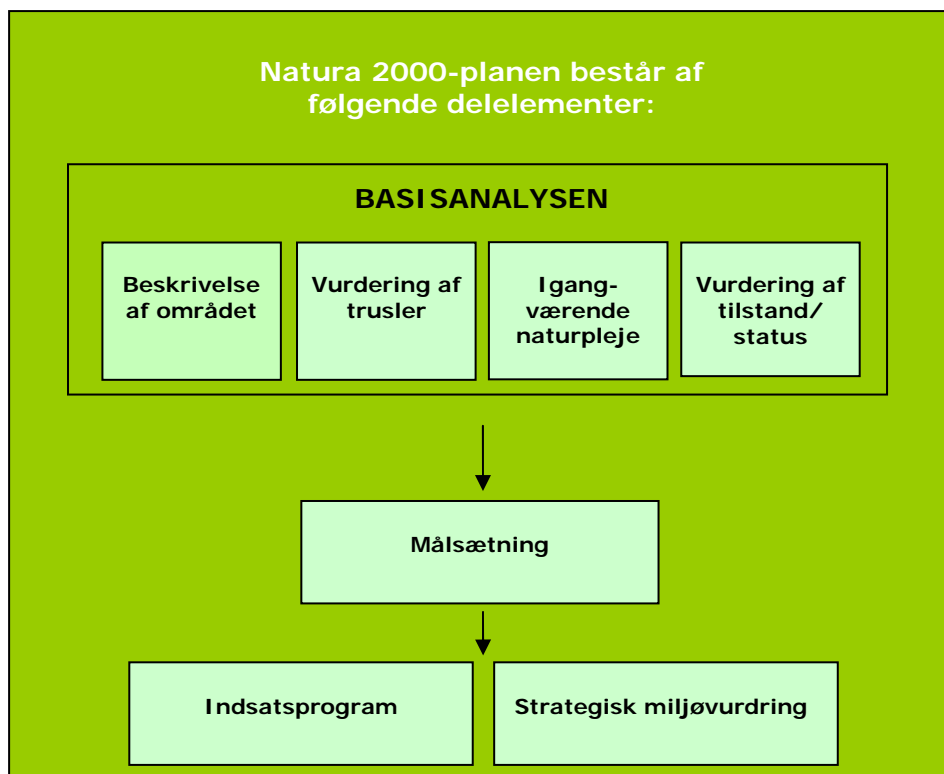
Forordet indskrives i den endelige plan.

Natura 2000-planlægning

EU's Natura 2000-direktiver (Fuglebeskyttelses- og Habitatdirektiverne) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette en række sjældne, truede eller karakteristiske naturtyper og arter. Gennem en målrettet indsats i de udpegede Natura 2000-områder bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og dens mangfoldighed.

Med henblik på at prioritere den nødvendige indsats udarbejder staten en Natura 2000-plan, der dækker hvert af de udpegede beskyttelsesområder. Natura 2000-planen er en sammenfattende plan, som både indeholder Natura 2000-skovplan for de skovbevoksede fredskovpligtige arealer og Natura 2000-plan for øvrige områder. Skov- og Naturstyrelsen er ansvarlig for de dele af den sammenfattende Natura 2000-plan, som vedrører skovbevoksede fredskovpligtige arealer. By- og Landskabsstyrelsen er ansvarlig for de øvrige dele af planen.

Planen omfatter "udpegningsgrundlaget", dvs. de naturtyper og arter, som området er udpeget for. Natura 2000-planens indhold er vist i figur 1.

Figur 1. Opbygning af en Natura 2000-plan.

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende, således at alle myndigheder i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt skal lægge Natura 2000-planen til grund. Planen forventes vedtaget i 2010, hvorefter kommunerne og Skov- og Naturstyrelsen udarbejder bindende handleplaner, som skal sikre gennemførelsen af Natura 2000-planen. Direkte statslig opfølgning i form af bekendtgørelser o.l. sker dog på grundlag af Natura 2000-planen. Offentlige lodsejere kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i deres drifts- og plejeplaner.

Planens målsætninger er bindende og skal desuden anvendes ved konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner grundlag for områdets handleplan og eventuelle drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen koordineres med vandplanen for hovedvandop-

land Ringkøbing Fjord og bliver ligesom denne revideret hvert 6. år. De dele af Natura 2000-planen, der vedrører skovbevoksede fredskovspligtige arealer, revideres dog kun hvert 12. år.

Områdebeskrivelse

Natura 2000-området har et areal på 3 ha og afgrænses som vist på bilag 1. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H178. På [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside](http://www.blst.dk/Natura%2000) (www.blst.dk/Natura 2000) samt i figur 2 og bilag 2 er der angivet hvilken art, der udgør udpegningsgrundlaget for dette område.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 178	
Arter:	Vandranke (1831)

Figur 2. Art der udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Kimmelkær Landkanal er beliggende på et gammelt marint forland. Landskabet veksler mellem bakkeøer og lavere liggende marint forland. Oplandet er primært udnyttet til landbrugsformål. Kimmelkær Landkanal har et kanaliseret forløb med blød sandet bund og løber parallelt med vandløbet Star grøft. Kanalen har udløb i Tim Å kort før åens udløb til Stadil fjord. Kanalens samlede længde er ca. 2,7 km. Kimmelkær Landkanal er udpeget som Natura 2000 område med det formål at beskytte vandranke.

Vandranke er en sjælden vandplante i Danmark, og den er på den danske rødliste som akut truet. Arten er også sjælden og truet i Europa, og den er omfattet af EF-habitatdirektivet. Dels som en art af betydning for fællesskabet, og hvis bevaring kræver udpegning af særlige beskyttelsesområder (bilag II-art), og dels som en streng beskyttet art (bilag IV-art).

I Danmark findes vandranke kun i Vestjylland i vandområder, der er omfattet af den nationale NOVANA-overvågning i perioden 2004-2009. Ved denne overvågning indsamles data, der kan danne grundlag for en vurdering af artens bevaringsstatus i henhold til habitatdirektivet.

Den seneste NOVANA-overvågning af vandranke blev gennemført i sommeren 2008. Undersøgelsen i sommeren 2008 viste, at der i det nordligste hovedudbredelsesområde fra Nissum Fjord til Stadil Fjord er store og livskraftige bestande både i afvandingskanalen syd for

Natura 2000 plan

Felsted Kog og i Kimmelkær Landkanal. Bestanden er dominerende i kanalens nedre ende. Desuden er der en moderat stor bestand i Tim Enge, der blev etableret som sø i 2007. I søerne Husby Sø, Nørresø og Stadil Fjord er der kun små og truede bestande.

I forhold til den forrige NOVANA-undersøgelse af vandranke forekomst i 2004 var der i 2008 sket en stor forøgelse af bestandens størrelse i Kimmelkær Landkanal. Der blev også konstateret en stor forøgelse i den nærliggende afvandingskanal syd for Felsted Kog og i Tim Enge.

Modsat de fleste andre vandplanter i vandløb trives vandranke bedst med, at der skæres grøde flere gange i løbet af dens vækstperiode. Det er nødvendigt med årlige grødeskæringer for at opretholde den nuværende store og livskraftige bestand.

Vandranke i blomst. Foto: Peter Bundgaard.

I basisanalysen for Natura 2000-området Kimmelkær Landkanal findes der en mere detaljeret gennemgang af arten på områdets udpegningsgrundlag. [Se By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside.](#)

Natura 2000-området ligger i Ringkøbing-Skjern Kommune og indenfor vandplanområdet hovedvandopland Ringkøbing Fjord.

Trusler mod områdets naturværdier

Miljøministeriet, By- og Landskabsstyrelsen

Næringsstofbelastning fra omgivende landbrugsarealer påvirker vandranke negativt. Vandranke er naturligt hjemmehørende i oligotrofe habitater og er fysiologisk tilpasset til at konkurrere under lav tilgængelighed af næringsstoffer. Ved høj tilgængelighed af næringsstoffer udkonkurreres vandranke af arter som har højere vækstpotentiale. For Kimmelkær Landkanal er næringsbelastning som trussel kritisk i tilfælde af ophør med pleje af kanalen.

Uhensigtsmæssig drift. Konkurrence fra andre arter er en trussel mod vandranke, da arten er en konkurrencesvag pionerart. Ved manglende eller forkert pleje af kanalen, kan den udkonkurreres af mere konkurrencesterke arter. Da vandranke er lyskrævende, kan kraftigt skyggende bredvegetation også føre til dårlige vækstbetingelser for arten.

Igangværende pleje og genopretning

Kimmelkær Landkanal grødeskæres 2 gange årligt (inden 1. august og inden 15. september) fra kanalens udløb i Tim Å til tilløb fra Star Grøft. Fra Star Grøft til tilløb af Knudestrøm grødeskæres 1 gang årligt. Kanalen oprensnes med mellemrum når bundkoten bevæger sig ud af regulativ fastsat dybde. Det opgravede materiale deponeres langs kanalen.

Tilstand og bevaringsstatus/prognose

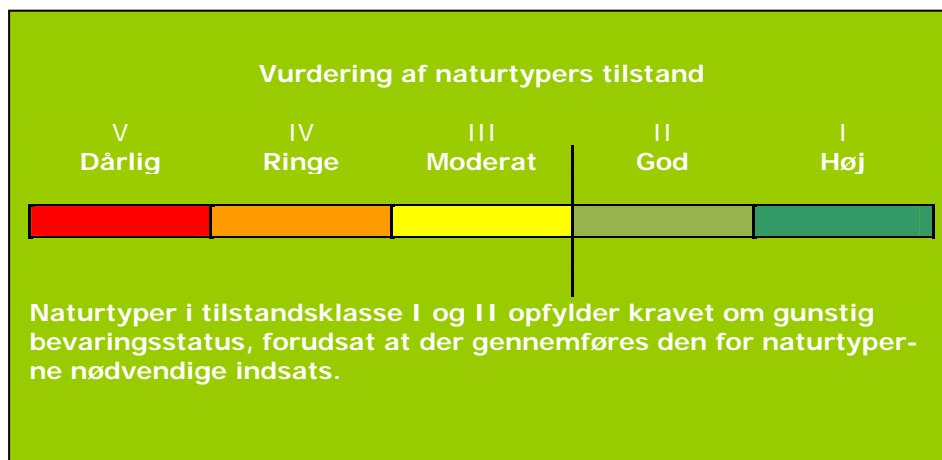
For nogle naturtyper er der udviklet et system til vurdering af den enkelte naturtypes *tilstand*, som er et udtryk for typens aktuelle naturindhold og en række andre målbare faktorer.

Bevaringsstatus for naturtyper og arter er derimod en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er således tale om en *prognose* for arternes og naturtypernes udviklingsretning. I de følgende afsnit er der nærmere beskrevet tilstand og bevaringsstatus/prognose for områdets naturtyper og arter.

Vurdering af tilstand

Der er foretaget en vurdering af tilstanden i 23 lysåbne naturtyper og 10 skovtyper. Naturtyperne er kortlagt i dels basisanalyserne, dels i en efterfølgende kortlægning. Desuden er tilstanden vurderet for udvalgte forekomster af 5 søtyper. Vurderingen bygger på et system, der inddeler forekomster af Habitatdirektivets naturtyper i 5 tilstandsklasser (figur 3), hvor I (høj) er bedst og V (dårlig) er værst. Som led i beregningen af tilstanden beregnes både et artsindeks, baseret på indholdet af plantearter i en cirkel med radius på 5 m og et strukturindeks, baseret på vegetationshøjden, opvækst af vedplanter,

forekomst af drængrøfter m.m. For skovnaturtyperne baseres strukturindeks bl.a. på omfang af jordbearbejdning, afvandingsforhold, forekomst af invasive arter og trækronernes lagdeling i forskellige etager.

Figur 3. Tilstandsklasser for naturtyper.

Strukturindeks og artsindeks sammenevjes til et samlet udtryk for natur/skovtilstanden på arealet. Et højt strukturindeks kombineret med et lavt artsindeks viser, at naturarealet har forudsætninger for et højt naturindhold, men at de karakteristiske arter ikke er til stede. Et højt artsindeks kombineret med et lavt strukturindeks kan anvendes som et redskab til at lokalisere artsrige forekomster med et stort behov for pleje eller anden indsats.

Der er endnu ikke udviklet et system til vurdering af tilstanden for en række lysåbne naturtyper, marine naturtyper, større søer, vandløb samt fugle og andre arter, herunder vandranke. Der er således ikke foretaget tilstandsvurderinger for Kimmelkær Landkanal, da der hverken er naturtyper eller tilstandsvurderede arter på udpegningsgrundlaget.

Vurdering af bevaringsstatus/prognose

Miljømålsloven og EU's Habitatdirektiv fastsætter som et overordnet mål, at naturtyper og arter, som Natura 2000-områderne er udpeget for, skal have en gunstig bevaringsstatus. Gunstig bevaringsstatus er defineret i Habitatdirektivet (figur 5) på det biogeografiske niveau.

Gunstig bevaringsstatus

En naturtype har en gunstig bevaringsstatus, når:

- det naturlige udbredelsesområde og samlede areal med naturtypen er stabilt eller stigende
- de særlige strukturer og funktioner, der er nødvendige for typens opretholdelse på langt sigt, er til stede nu og i overskuelig fremtid
- typens karakteristiske arter har en gunstig bevaringsstatus

En art har en gunstig bevaringsstatus, når:

- den på langt sigt kan opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder
- dens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang, eller at der er sandsynlighed herfor inden for en overskuelig fremtid
- der både nu og i fremtiden vil være tilstrækkeligt store levesteder til at bevare dens bestande

Figur 4. Definition af gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau for naturtyper og arter.

Gunstig bevaringsstatus skal dog ifølge EU's vejledning til direktivets artikel 6 også anvendes på de enkelte Natura 2000-områder, men der findes ingen retningslinjer for, hvorledes denne vurdering skal foretages. Den første Natura 2000-plan laves på grundlag af tilgængelig viden og derfor alene ud fra en prognose for de enkelte naturtyper og arters udvikling.

Prognosen for de kortlagte naturtyper er bestemt ud fra deres natur/skovtilstand og de aktuelle trusler og inddeles i *gunstig* eller *ugunstig prognose*. Naturtyper i tilstandsklasse I (høj tilstand) eller II (god tilstand) har en gunstig prognose, hvis det vurderes, at tilstanden også kan opretholdes på langt sigt. I mange tilfælde forudsætter det, at der gennemføres den for naturtyperne nødvendige indsats i form af naturpleje, begrænsning af næringsstofftilførsel, forbedring af hydrologiske forhold m.m.

Prognosen for de øvrige naturtyper og alle arterne er baseret på den bedste tilgængelige viden. Her benyttes begreberne *vurderet gunstig*, *vurderet ugunstig* og *ukendt prognose*.

I Natura 2000-området er der foretaget følgende vurdering af prognosen for naturtyper og arter:

Prognosen er gunstig eller vurderet gunstig for:

- Vandranke, da bestanden i Kimmelkær Landkanal er stor og i de senere år har været stigende. Vurdering af bevaringsstatus som gunstig er dog under forudsætning af at kanalen fortsat grødeskæres og oprensnes.

Miljøministeriet, By- og Landskabsstyrelsen

Natura 2000 plan

Målsætning

Det overordnede mål er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget i de enkelte Natura 2000-områder (jf. dog nedenfor om eventuelle modstridende interesser).

Der opstilles en **overordnet målsætning** for området. Den overordnede målsætning angiver det overordnede sigte for, hvorledes området skal udvikle sig både for at sikre områdets integritet og en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper. Målsætningen skal endvidere fremhæve de naturtyper og arter, der udgør den største arealandel af området, og endelig fremhæves forekomster af naturtyper og arter, der har stor vigtighed på nationalt og/eller biogeografisk niveau. En vurdering af denne betydning foretages efter følgende kriterier:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få forekomster
- Truede naturtyper og arter
- Særlige danske ansvarsområder

Der opstilles desuden mere **konkrete målsætninger**, der fastlægger de langsigtede mål for udviklingen i areal og tilstand for de enkelte naturtyper og arters levesteder. Målfastsættelsen tager udgangspunkt i den tilstand, som er vurderet for naturtyper og arters levested efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er udviklet et sådant system, skal gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes på baggrund af bedste faglige viden.

Målsætningerne rækker ud over 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold. Målsætningerne afspejler desuden en afvejning af eventuelle modstridende interesser efter retningslinjer angivet i By- og Landskabsstyrelsen 2007: "Natura 2000-retningslinjer for målfastsættelse og indsatsprogram".

Overordnet målsætning for Natura 2000-området

I Kimmelkær Landkanal - området er der udelukkende fokus på kanalen som levested for Vandranke, der er national ansvarsart og opført på habitatdirektivets bilag II og IV.

Det overordnede mål for området er at vandranke får de bedst mulige betingelser for udbredelse og vækst i kanalen, så bestanden forbliver stabil eller stigende og kan være med til at sikre artens fortsatte eksistens og genetiske diversitet i Danmark og Europa. Forvaltning af Kimmelkær Landkanal skal ske efter bedste faglige viden om optimale levevilkår for vandranke. Vandkvaliteten skal forbedres til et niveau, der reducerer konkurrencen fra hurtigtvoksende arter.

Miljøministeriet, By- og Landskabsstyrelsen

Baggrund for den overordnede målsætning

Kimmelkær Landkanal er udpeget som Natura 2000 område med det formål at beskytte vandranke. Vandranke er en af de mest sjældne vandplanter i Europa og er medtaget på habitatdirektivets bilag II, med arter der kræver udpegning af særlige bevaringsområder, samt bilag IV, med arter der kræver særlig beskyttelse. Vandranke er en national ansvarsart, idet Danmark rummer en så stor del af verdens totale bestand, at vi har et særligt nationalt ansvar for artens beskyttelse. I Danmark har vandranke tidligere været mere almindelig i naturligt næringsfattige søer/lobeliesøer og i forbindelse med større rene vandløb med god fysisk variation og naturlig dynamik, men er i dag rødlistet og kun registreret på få lokaliteter i Vestjylland. Kimmelkær Landkanal er en af de få lokaliteter i Danmark med en stor bestand.

Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

Der opstilles følgende konkrete målsætninger for naturtyper og arter i Kimmelkær Landkanal:

- *Vandranke skal sikres en gunstig bevaringsstatus. Betingelserne for vækst og reproduktion i Kimmelkær Landkanal skal være optimale.*

Målsætningerne for arten er vist i bilag 2.

Modstridende interesser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype kan indebære en nedprioritering af en anden naturtype eller art, og det er nødvendigt at foretage et valg.

Da vandranke er eneste art/naturtype på udpegningsgrundlaget, er der ingen modstridende interesser.

Indsatsprogram

Indsatsprogrammet beskriver indsatsen i den første planperiode 2010-2015 (for skovbevoksede fredskovspligtige arealer dog frem til 2021).

Indsatsprogrammet er baseret på sigtelinjerne for indsatsen i 1. planperiode, som er beskrevet i bilag 3 og i nedenstående retningslinjer.

Indsatsprogrammet består af en række **generelle retningslinjer**, som skal sikre den eksisterende naturtilstand. De generelle retnings-

linjer gælder for alle arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, og den nødvendige indsats vil efterfølgende blive konkretiseret i de kommunale/statslige handleplaner.

Indsatsprogrammet består desuden af en række **konkrete retningslinjer**, som skal sikre små naturarealer, ubeskyttede naturarealer og særligt truede arter og naturtyper. De konkrete retningslinjer giver en nærmere beskrivelse af den indsats, som i disse særlige tilfælde skal indarbejdes i de kommende handleplaner.

Indsatsprogrammet indeholder ikke bindende krav til kommunernes, Skov- og Naturstyrelsens eller statslige lodsejeres brug af de virkemidler og tiltag, som skal sikre den nødvendige indsats. Virkemidler og tiltag prioriteres og konkretiseres i handleplanerne eller i andre opfølgende tiltag.

Indsatsprogrammet for Natura 2000-området omfatter nedenstående generelle og konkrete retningslinjer, som tillige er vist oversigtligt i bilag 2.

Generelle retningslinjer

Sigtelinje 1. Areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter må ikke gå tilbage eller forringes.

- 1.1 *Kimmelkær Landkanal plejes, så favorable konkurrenceforhold for vandranke sikres. Ved pleje af kanalen bør blomstring og produktion af frø til gavn for genetisk diversitet sikres.*
- 1.2 *Lejlighedsvis fjernelse af kraftigt skyggende bredvegetation, da skygning påvirker vandranke negativt.*
- 1.3 *Reduktion af næringsbelastning fra omgivende landbrugsarealer, så konkurrence fra arter med højere vækstpotentiale mindskes.*

Konkrete retningslinjer

Der anvendes ikke nogle af de konkrete retningslinjer på vandranke.

Forslag til mulige virkemidler

Kommunerne, Skov- og Naturstyrelsen og statslige lodsejere/myndigheder udarbejder handleplaner, vælger virkemidler og foretager den konkrete forvaltning indenfor rammerne af indsatsprogrammet. Mulige virkemidler nævnt i bilag 2 skal derfor betragtes som eksempler på, hvorledes indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammenhæng og synergi med vandplan

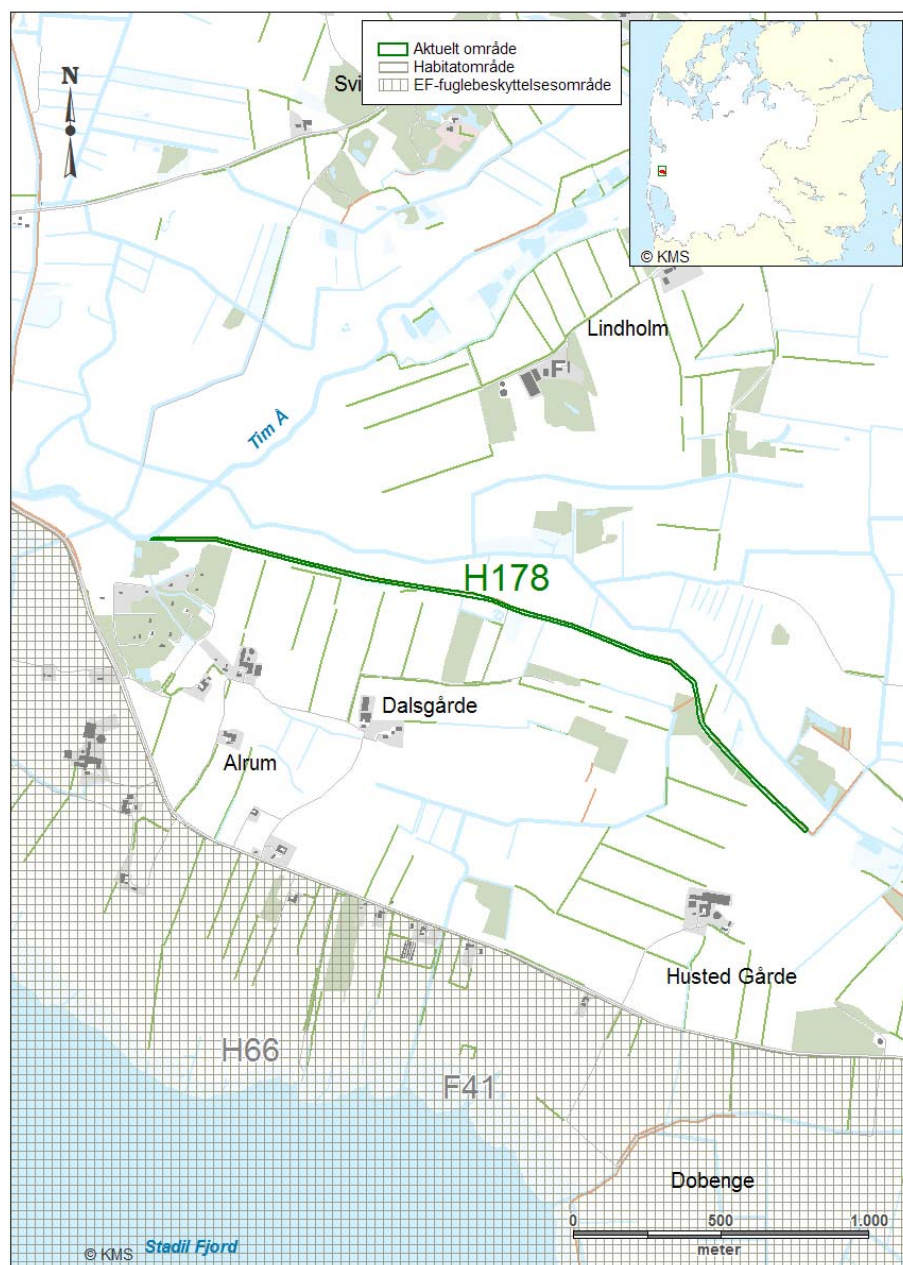
De kommende vandplaner bidrager til at løfte indsatsen med hensyn til forbedret vandkvalitet, herunder reduktioner i tilførslen af næringsstoffer og håndteringen af miljøfremmede stoffer i større søer, vandløb, fjorde og kystvande. Vandplanerne vil derudover bidrage til at sikre kontinuitet i vandløb. En nærmere beskrivelse af konkrete sammenhænge og synergier med den vandplan, der omfatter dette Natura 2000-område, afventer færdiggørelsen af vandplanforslaget.

Strategisk miljøvurdering

I medfør af lov nr. 316 af 5. maj 2004 skal der foretages en miljøvurdering af planer og programmer, der omhandler fysisk planlægning og arealanvendelse, eller som kan påvirke et internationalt beskyttelsesområde væsentligt.

I bilag 4 er der udarbejdet en miljørapport, der belyser konsekvenserne ved at gennemføre Natura 2000-planen for område nr. 71.

Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning

Natura 2000-områdets afgrænsning. Natura 2000-området består af habitatområde H178 (grønt polygon). Andre Natura 2000-områder er vist med grå afgrænsning og skravering.

Bilag 2 - Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler

Natura 2000-område: 71 Kimmelkær Landkanal

Habitatområde: 178 Kimmelkær Landkanal

Udpegningsgrundlag:

Areal:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

1831 Vandranke

3 Ha

Vurderet
Gunstig

Bevaring af gunstig status

Sigtelinje

Trussel:

Indsats:

1 2 3 4

Tilgroning med uønsket art

Naturpleje

Mulige virkemidler:
Selektiv grødeskæring

Næringsstofbelastning

Reduktion af
næringstilførsel

Mulige virkemidler:
Tiltag via vandplanen

Natura 2000-område: 71 Kimmelkær Landkanal

Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver

Væsentlige naturopgaver

Miljøministeriet har udarbejdet en oversigt over væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen. Det er de opgaver, som tillægges den højeste prioritet i 1. planperiode fra 2010 til 2015:

Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen:

Danmark er ifølge Habitatdirektivet forpligtiget til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger, der sikrer eller genopretter en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør habitatområdernes udpegningsgrundlag.

Samtidig er Danmark forpligtet til, via gennemførelsen af Fuglebeskyttelsesdirektivet, at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at beskytte yngle- og rasteområder for en række fuglearter.

Væsentlige trusler mod naturen

En række faktorer udgør de væsentligste trusler mod de direktivudpegede naturtyper og arter:

Næringsstofbelastning medfører markante forringelser af terrestriske naturtyper, søer, vandløb og kystnære farvande først og fremmest som følge af gødskning, afstrømning fra markarealer og kvælstofnedfald. Store mængder næringsstoffer i naturen fremmer ensartede næringskrævende artssamfund på bekostning af et alsidigt plante- og dyreliv og medfører forringede forhold for den biologiske mangfoldighed og naturtyper og arter;

Tilgroning ændrer på afgørende vis levevilkårene for en række plante- og dyrearter, herunder fuglene. Det truer også især lysåbne naturtyper som moser, enge, klitter, heder, overdrev men også egeskove ofte som følge af manglende eller utilstrækkelig drift;

Fragmentering skaber isolation af arternes bestande, hvorved de risikerer at uddø. Foruden et direkte tab af naturareal, forringes de eksisterende naturtypers tilstand og deres økologiske funktioner;

Udtørring er en vedvarende trussel mod mange våde naturtyper og de tilhørende arter som følge af en ændring i de naturlige vandforhold;

Invasive arter er ikke hjemmehørende arter, der spreder sig. De optager plads og fortrænger det oprindelige plante- og dyreliv og findes i dag på mange naturarealer;

Forstyrrelse kan være en afgørende faktor navnlig for truede og sårbare arter, der på grund af levevis og specifikke krav til levested, vil være følsomme overfor menneskelige aktiviteter. Ofte vil truslerne påvirke i samme retning. For eksempel er tilgroning ofte en effekt af næringsstof-belastning og udtørring, tillige er presset på mange arter højt på grund af fragmentering, og det øges yderligere med forekomst af for eksempel invasive arter og menneskelig forstyrrelse.

Overordnet målsætning

Målsætningen er, at de udpegede naturtyper og arter på sigt opnår "gunstig bevaringsstatus". Der skal opstilles en langsigtet målsætning for hvert af de udpegede Natura 2000-områder.

Målsætningen rækker udover 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold og i de udpegede områder som helhed.

Sigtelinjer for indsatsen i 1. planperiode

Natura 2000-planen skal under hensynstagen til den overordnede målsætning opstille konkrete retningslinjer for indsatsen i 1. planperiode for hvert enkelt beskyttelsesområde. Det kan være en indsats, som strækker sig ud over planperioden, men som skal iværksættes nu.

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelses-direktivernes krav om "gunstig bevaringsstatus" er en opgave, som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats. Det er derfor nødvendigt at prioritere og målrette indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode fokuserer på at sikre naturtilstanden for udpegede naturtyper og bestandene for udpegede arter. Der vil på baggrund af naturmæssige forskelligheder være regionale forskelle i gennemførelsen af indsatsen.

Sikring af naturtilstanden af eksisterende naturarealer og arter i beskyttelsesområderne

Ifølge direktiverne skal de naturtyper og arter, der udgør områdernes udpegningsgrundlag, have en gunstig bevaringsstatus. Der er således en forpligtigelse til at sikre naturen mindst samme tilstand som ved direktivernes ikrafttræden. Dette kræver ofte en løbende driftsindsats og en vedvarende indsats mod næringsstofbelastningen på de eksisterende naturarealer for at opretholde eller genoprette dem i samme tilstand.

Sikring af de små naturarealer

De små naturarealer er ofte i dårlig naturtilstand, blandt andet fordi de er så små, at påvirkningen fra omgivende arealer har stor betydning. En udvidelse af små naturarealer indenfor beskyttelsesområderne samt eventuelt sammenkædning af arealer via spredningskorridorer og trædesten kan være nødvendig for at opretholde naturtil-

standen også på længere sigt.

Sikring af naturtyper og levesteder som lovligt kan ødelægges

Der skal ske en sikring af de naturtyper og levesteder, der ikke er beskyttet mod aktiviteter, som direkte kan ødelægge dem. Det drejer sig for eksempel om skovens naturtyper og sten- og boblerev på havet. Der vil derudover være andre ikke beskyttede levesteder for visse af direktivernes arter, hvor en sikring kan være nødvendig, for eksempel for visse fuglearter.

Indsats for truede naturtyper og arter

For naturtyper og arter, hvis status på landsplan er i fare for at blive voldsomt forringet i 1. planperiode, og hvor der er en fare for, at de forsvinder fra den danske natur på sigt kan en egentlig naturgenopretningsindsats og/eller målrettet drift være nødvendig. Som eksempler på truede naturtyper og arter kan nævnes højmoser, eremit og sortterne.

Natura 2000-planlægningen fastlægger desuden retningslinjer for myndighedernes skønsmæssige beføjelser efter lovgivningen i øvrigt.

Natura 2000 og Vandrammedirektivet

Gennemførelsen af Vandrammedirektivet og vandplanerne forventes at bidrage til at imødegå nogle af ovennævnte trusler. Eksempelvis genskabes nye naturområder i ådale, og vandkvaliteten vil blive forbedret. Omfanget af synergieffekten mellem Natura 2000 og Vandrammedirektivet vil blive tydelig undervejs i planprocessen. For vandforekomster, der også er omfattet af Natura 2000-direktiverne, vil det strengeste af miljømålene være gældende.

Med målbekendtgørelsen er der fastlagt nærmere retningslinjer for fastsættelse af mål i Natura 2000-områderne og defineret en 5-trinskala for naturtilstanden i 23 lysåbne naturtyper. Et tilsvarende tilstandssystem er under udarbejdelse for de 10 skovnaturtyper og for direktivernes arter. På et senere tidspunkt vil et tilstandssystem for såvel de ferske som de marine naturtyper blive udarbejdet.

Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen

.....
MILJØMINISTERIET

Miljøcenter Ringkøbing

By- og Landskabsstyrelsen

Miljøcenter Ringkøbing
Holstebrovej 31
6950 Ringkøbing

Telefon 72 54 25 00
blst@blst.dk
www.blst.dk